

Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України від 11.07.2019 № 975) www.economy.nayka.com.ua | № 6, 2021 | 24.06.2021 р.

DOI: [10.32702/2307-2105-2021.6.71](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2021.6.71)

УДК 339.5

*Н. В. Аністратенко,
к. е. н., доцент,
Київський Національний економічного університету ім. В.Гетьмана
ORCID ID: 0000-0002-1416-8766
А. В. Мальченко,
старший викладач,
Київський Національний економічного університету ім. В.Гетьмана
ORCID ID: 0000-0001-7980-1393*

РОЛЬ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

*N. Anistratenko
PhD in Economics, Assistant Professor,
Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman
A. Malchenko
Senior Lecturer, Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman*

THE ROLE OF INTERNATIONAL ORGANIZATIONS IN ENSURING SUSTAINABLE DEVELOPMENT

Ідея сталого розвитку набуває все більшої популярності серед країн світу та виходить на перший план при розробці та впровадженні політик урядів різних країн та міжнародних організацій. В той час, як окремі країни світу та великі багатонаціональні корпорації є суб'єктами, які безпосередньо впроваджують принципи сталого розвитку, міжнародні організації забезпечують координацію цього процесу на глобальному рівні. Міжнародні організації можуть забезпечувати сталий розвиток в два основних способи: розробляти та впроваджувати правила, що забезпечують сталий розвиток та фінансувати проекти, що підтримують сталий розвиток. Враховуючи те, що міжнародні організації всіляко сприяють досягненню та забезпеченню сталого розвитку, основна робота по досягненню цих цілей покладається на національний рівень. Проблема в досягненні цілей сталого розвитку полягає в тому, що різні цілі по-різному сприймаються, розуміються та реалізуються на національному рівні. Попри те, що існує координація на рівні міжнародних організацій та фінансування ними проектів, що забезпечують досягнення сталого розвитку, досягнення цілей сталого розвитку натикається на ряд проблем. Так, різні країни фінансуються в різному обсязі на досягнення цілей сталого розвитку і не завжди обсяг фінансування достатній для реалізації проектів. Крім того, цілі сталого розвитку були прийняті відносно нещодавно (у 2015 році), а тому знадобиться ще

певний час для вибудови повної вертикалі механізму досягнення цих цілей від рівня міжнародних організацій до національного рівня.

The idea of sustainable development is becoming increasingly popular among countries around the world and comes to the fore in the development and implementation of policies of governments and international organizations. While some countries around the world and large multinational corporations are actors that directly implement the principles of sustainable development, international organizations ensure coordination of this process at the global level. There are four main international economic institutions that have a global impact and that set themselves the goal of sustainable development in their areas of competence. These organizations include the World Trade Organization (WTO), the International Monetary Fund (IMF), the World Bank Group and the United Nations Conference on Trade and Development (UNCTAD). International organizations can ensure sustainable development in two main ways: to develop and implement rules that ensure sustainable development and to finance projects that support sustainable development. Given the fact that international organizations contribute to the achievement and maintenance of sustainable development, the main work to achieve these goals is entrusted to the national level. The organizational role of the World Bank is to involve all countries in global partnerships. In cooperation with each individual country, the World Bank helps to implement initiatives that ensure the achievement of sustainable development goals. The problem in achieving the goals of sustainable development is that different goals are perceived, understood and implemented differently at the national level. Despite the fact that there is coordination at the level of international organizations and their funding of projects that achieve sustainable development, the achievement of sustainable development goals encounters a number of problems. Thus, different countries are funded to varying degrees to achieve the goals of sustainable development and the amount of funding is not always sufficient for the implementation of projects. In addition, the goals of sustainable development were adopted relatively recently (in 2015), and therefore it will take some time to build a full vertical mechanism for achieving these goals from the level of international organizations to the national level.

Ключові слова: *Сталий розвиток; міжнародні організації; МВФ; Світовий банк; ЮНКТАД; СОТ.*

Keywords: *Sustainable development; international organizations; IMF; World Bank; UNCTAD; WTO.*

Постановка проблеми. Ідея сталого розвитку набуває все більшої популярності серед країн світу та виходить на перший план при розробці та впровадженні політик урядів різних країн та міжнародних організацій. В той час, як окремі країни світу та великі багатонаціональні корпорації є суб'єктами, які безпосередньо впроваджують принципи сталого розвитку, міжнародні організації забезпечують координацію цього процесу на глобальному рівні. Міжнародні організації можуть забезпечувати сталий розвиток в два основних способи: розробляти та впроваджувати правила, що забезпечують сталий розвиток та фінансувати проекти, що підтримують сталий розвиток. Різні міжнародні організації беруть на себе різні ініціативи щодо досягнення цілей сталого розвитку. Реалізація розроблених політик відбувається на національних рівнях, але за координацією з міжнародними організаціями. Важливість ролі міжнародних організацій у досягненні цілей сталого розвитку полягає ще і в тому, що вони фінансують проекти в країнах, що розвиваються. Грантова або кредитна форма фінансування забезпечує реалізацію проектів зі сталого розвитку у країнах, які самостійно профінансувати їх не можуть. Таким чином міжнародні організації забезпечують перерозподіл фінансових ресурсів для досягнення взятих на себе зобов'язань з досягнення цілей сталого розвитку.

Аналіз попередніх досліджень і публікацій. Міжнародні організації надають підтримку в забезпеченні стійкого розвитку не лише на рівні держав, але й на рівні окремих регіонів. В дослідженні вітчизняних науковців [8] наводяться докази та приклади участі міжнародних організацій у відновленні миру на сході України та формуванні умов сталого розвитку території. Найбільш активну участь в цьому процесі бере ООН. Представництво ООН в Україні зосереджується на підтримці побудови миру та трансформації в країні.

Новакова О.В., розглядаючи питання ролі міжнародних неурядових організацій в реалізації концепції сталого розвитку [1] доходить висновку, що діяльність таких організацій забезпечує долучення громадськості до питань сталого розвитку більше і краще, ніж діяльність урядових організацій. Крім того, діяльність таких організацій порушує монополію держави на політичну творчість, що загалом має позитивні наслідки для формування середовища, в якому головними цінностями стають цінності сталого розвитку.

У дослідженні сталого розвитку на сучасному етапі розвитку міжнародних відносин Харчук О. [2] стверджує, що країни мають право самостійно обирати шлях свого розвитку і реалізовувати його. При цьому міжнародні організації можуть допомагати та стимулювати такий розвиток, формуючи загальні світові тренди та визначаючи ключові напрямки. Наразі цілі сталого розвитку виступають орієнтирами для формування національних політик та стратегій розвитку.

На важливості міжнародної співпраці в досягненні цілей сталого розвитку наголошує Басунтві-Сам Дж. [3]. Для бідних країн, що розвиваються, які менш привабливі для приватних інвестицій, офіційна допомога на розвиток і надалі буде основним джерелом фінансування. Однак, хоча майже всі розвинені країни в UNCED у 1992 р. взяли на себе зобов'язання підвищити рівень допомоги до рівня 0,7 відсотка ВВП, встановленого Організацією Об'єднаних Націй у 1974 р., на сьогоднішній день цього не відбулося. Насправді, у 1995 р. частка допомоги як частка ВВП донорів фактично знизилась до 0,27 відсотка (у порівнянні з 0,34 відсотка у 1992 р.), що є найнижчим рівнем за останні 50 років. Завдання полягає в тому, щоб змусити розвинені країни виконувати свої зобов'язання та забезпечити поповнення фондів спеціальних установ, які фінансують розвиток в країнах, що розвиваються і забезпечують досягнення цілей сталого розвитку.

Фрідман та Гостін [4] наголошують на тому, що першочергові завдання сталого розвитку полягають у сфері охорони здоров'я та правосуддя. Основна роль в забезпеченні досягнення цих цілей лежить на ООН, як організації, яка має найбільший і найширший вплив з-поміж усіх інших організацій.

Патрік Остерхоф [6] розглядаючи питання досягнення цілей сталого розвитку доходить висновку, що глобальні цілі досягаються за рахунок досягнення локальних цілей. З цією метою він пропонує здійснювати локалізацію цілей сталого розвитку. Для цього міжнародні організації формулюють глобальні цілі, які в подальшому корегуються в залежності від регіону світу чи країни. Справа в тому, що всі країни різні і мають різні можливості та потенціал. Тому необхідно локалізувати цілі сталого розвитку у відповідності до можливостей і потенціалу країн, які їх досягатимуть.

Схожих висновків доходить і Редді [7]. Основними аспектами дискусій та дебатів на сьогоднішній день були способи локалізації нової основи розвитку, оцінки місцевого впливу майбутніх цілей сталого розвитку та забезпечення того, щоб місцевий вимір був пріоритетним та успішно впровадженим в міжнародну політику сталого розвитку. Питання локалізації цілей сталого розвитку повинно виходити за рамки національного, регіонального, державного рівня. Необхідно переглянути порядок денний досягнення цілей сталого розвитку і трансформувати існуючу модель його розуміння.

Постановка завдання. Метою даного дослідження є визначення ролі міжнародних організацій у забезпеченні сталого розвитку.

Викладення основного матеріалу дослідження. Існує чотири основні міжнародні економічні інститути, які мають глобальний вплив та які ставлять перед собою досягнення цілей сталого розвитку у сферах своїх компетенцій. До цих організацій відносяться Світова організація торгівлі (СОТ), Міжнародний валютний фонд (МВФ), група Світового банку та Конференція ООН з торгівлі та розвитку (ЮНКТАД). Розглянемо детальніше роль кожної організації у забезпеченні сталого розвитку.

Світова організація торгівлі. СОТ була утворена в 1995 р. На зміну Генеральній угоді з тарифів і торгівлі (ГАТТ), яка була підписана в 1948 р. ГАТТ було замінено СОТ з кількох причин, включаючи проблему упередженості щодо країн, що розвиваються. Однією із значущих речей, запроваджених у СОТ, було включення принципів та цілей сталого розвитку до преамбули Угоди як контексту, в якому слід тлумачити Угоду СОТ. СОТ була сформована як глобальна міжнародна організація, що займається питаннями правил міжнародної торгівлі між країнами. Основна мета СОТ - допомогти світовим організаціям вести свій бізнес. СОТ зі штаб-квартирою в Женеві, Швейцарія, складається з 162 членів і представляє понад 97% світової торгівлі. Основними цілями сталого розвитку, які ставить перед собою СОТ є [11]:

1. Відсутність бідності. Лобре сплановані та стратегічно реалізовані ініціативи торговельної політики можуть позитивно вплинути на стале зменшення бідності. Відкриття торгівлі також призвело

до підвищення рівня життя завдяки більшій продуктивності праці, збільшенню конкуренції та більшому вибору для споживачів та кращим цінам на ринку.

2. Відсутність голоду. Усунення субсидій, які спричиняють викривлення на сільськогосподарських ринках, призведе до більш справедливих, більш конкурентоспроможних ринків, які допоможуть як фермерам, так і споживачам, одночасно сприяючи продовольчій безпеці.

3. Здоров'я та добробут. Однією з головних цілей сталого розвитку є забезпечення доступу до доступних ліків для всіх. Нещодавно набула чинності важлива поправка до Угоди ТРІПС СОТ. Цей захід полегшить країнам, що розвиваються, безпечний законний шлях доступу до доступних ліків.

4. Гендерна рівність. Торгівля може створити можливості для зайнятості жінок та економічного розвитку. Завдяки торгівлі можливості для роботи жінок значно зросли. Експортні сектори є важливими галузями праці для жінок у країнах, що розвиваються.

5. Гідна праця та економічне зростання. Інклюзивне економічне зростання, яке керується торгівлею, збільшує здатність країни до отримання доходів, що є однією з основних передумов для досягнення сталого розвитку.

6. Промисловість, інновації та інфраструктура. Торгівля приносить вигоди в економіці за рахунок посилення конкуренції та передачі технологій, знань та інновацій. Відкриті ринки були визначені ключовим фактором, що визначає торгівлю та інвестиції між країнами, що розвиваються, та розвиненими країнами, що дозволяє передачу технологій, що призводять до індустріалізації та розвитку.

7. Зменшення нерівності. На глобальному рівні зміни в структурі розвитку трансформували перспективи найбідніших людей у світі, зменшуючи нерівність між країнами. Правила СОТ намагаються зменшити вплив існуючої нерівності за допомогою принципу спеціального та диференційованого режиму для країн, що розвиваються. Це дозволяє використовувати гнучкі можливості країн, що розвиваються, та найменш розвинених, щоб врахувати обмеження їхніх можливостей.

Міжнародний валютний фонд (МВФ). МВФ був створений в 1945 році, в даний час він складається з 187 країн-членів і працює над забезпеченням фінансової стабільності, розвитком глобального валютного співробітництва, сприянням міжнародній торгівлі та зменшенням бідності та підтримкою стійкого економічного зростання у всьому світі. Штаб-квартира знаходиться у Вашингтоні, округ Колумбія, США.

Цілі сталого розвитку, які МВФ допомагає досягати, зосереджені на п'яти аспектах [5]: люди, планета, мир, процвітання та партнерство. У липні 2015 року на Третій конференції ООН з питань фінансування розвитку в Ефіопії було обговорено, як мобілізувати фінансові ресурси, необхідні для досягнення цілей розвитку. За результатами було розроблено програму дій щодо стійкої стратегії фінансування. На кліматичному саміті ООН у Парижі в грудні 2015 року було досягнуто глобальної домовленості щодо національних цілей викидів CO₂, спрямованих на вирішення проблем кліматичних змін, що відповідало цілі сталого розвитку щодо захисту навколишнього середовища.

Конференція ООН з торгівлі та розвитку (ЮНКТАД). ЮНКТАД була створена в 1964 році як один з головних органів Генеральної Асамблеї ООН. Він забезпечує форум, де країни, що розвиваються, можуть обговорювати проблеми, пов'язані з економічним розвитком. Штаб-квартира ЮНКТАД знаходиться у Женеві, Швейцарія, та налічує 193 країни-члени. Конференція цих країн-членів проводиться раз на чотири роки. ЮНКТАД була створена як орган втручання через байдужість існуючих установ, таких як ГАТТ, МВФ та Світовий банк, до проблем країн, що розвиваються. Основними цілями ЮНКТАД є формулювання політики, що стосується таких сфер розвитку, як торгівля, фінанси, транспорт та технології, та «Простір політики» - що дозволяє країнам, що розвиваються, лібералізуватись своїми темпами через подовжені перехідні етапи та зменшення зобов'язань щодо взаємності тощо. Основними цілями сталого розвитку ЮНКТАД є наступні [9]:

1. Повна боротьба з бідністю;
2. Покласти край голоду, досягти продовольчої безпеки та покращення харчування та сприяти сталому сільському господарству;
3. Забезпечити доступ до доступної, надійної, стійкої та сучасної енергії для всіх;
4. Сприяти стійкому та стійкому економічному зростанню, повній та продуктивній зайнятості та гідній роботі для всіх;
5. Побудувати стійку інфраструктуру, сприяти інклюзивній та стійкій індустріалізації та сприяти інноваціям;
6. Зменшити нерівність усередині та між країнами;
7. Боротьба зі зміною клімату.

Важливо зазначити, що ЮНКТАД є стратегічним партнером СОТ. Обидві організації працюють над тим, щоб міжнародна торгівля допомагала низькорозвиненим країнам та країнам, що розвиваються, у прискоренні темпів зростання. 16 квітня 2003 р. СОТ та ЮНКТАД також підписали Меморандум про взаєморозуміння, який визначає сфери співпраці для сприяння спільній діяльності між ними.

Світовий банк. Світовий банк був створений на Бретто-Вудській валютній конференції в 1944 році. Він налічує 186 членів зі штаб-квартирою у Вашингтоні, округ Колумбія, США. Світовий банк був створений для вирішення питання реконструкції уражених війною територій у Західній Європі та надання тривалої допомоги окремим проектам реконструкції чи розвитку. Цілі сталого розвитку, які були розроблені у 2015 році, розроблялись за безпосередньої участі Світового банку [10] та являються його власними цілями у досягненні сталого розвитку. Організаційна роль Світового банку полягає у залученні всіх країн до глобальних партнерських відносин. У співпраці з кожною окремою країною Світовий банк допомагає реалізовувати ініціативи, які забезпечують досягнення цілей сталого розвитку.

Висновки з проведеного дослідження. Враховуючи те, що міжнародні організації всіляко сприяють досягненню та забезпеченню сталого розвитку, основна робота по досягненню цих цілей покладається на національний рівень. Проблема в досягненні цілей сталого розвитку полягає в тому, що різні цілі по-різному сприймаються, розуміються та реалізуються на національному рівні. Попри те, що існує координація на рівні міжнародних організацій та фінансування ними проектів, що забезпечують досягнення сталого розвитку, досягнення цілей сталого розвитку натикається на ряд проблем. Так, різні країни фінансуються в різному обсязі на досягнення цілей сталого розвитку і не завжди обсяг фінансування достатній для реалізації проектів. Крім того, цілі сталого розвитку були прийняті відносно нещодавно (у 2015 році), а тому знадобиться ще певний час для вибудови повної вертикалі механізму досягнення цих цілей від рівня міжнародних організацій до національного рівня.

Список використаних джерел.

1. Новакова О.В. Роль міжнародних неурядових організацій в реалізації концепції сталого розвитку. URL: https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwid5s-x6vPwAhXJg_0HHVt4C2sQFjAIegQICxAE&url=http%3A%2F%2Fnbuv.gov.ua%2Fj-pdf%2FPolzap_2013_7_4.pdf&usg=AOvVaw0ugKOLSe_UQSfiEh6-Lcus (дата звернення: 01.06.2021)
2. Харчук О.О. Сталий розвиток на сучасному етапі міжнародних відносин. *Часопис Київського університету права*. 2017. № 4. С. 272-277
3. Busumtwi-Sam J. International Cooperation In Sustainable Development. URL: <https://www.eolss.net/sample-chapters/c16/E1-50-01-00.pdf> (дата звернення: 01.06.2021)
4. Friedman E., Gostin L. The United Nations Sustainable Development Goals: Achieving the Vision of Global Health with Justice. URL: <https://scholarship.law.georgetown.edu/cgi/viewcontent.cgi?referer=https://www.google.com/&httpsredir=1&article=2790&context=facpub> (дата звернення: 01.06.2021)
5. International Monetary Fund. IMF and the Sustainable Development Goals. URL: <https://www.imf.org/en/About/Factsheets/Sheets/2016/08/01/16/46/Sustainable-Development-Goals> (дата звернення: 01.06.2021)
6. Oosterhof P. Localizing the Sustainable Development Goals to Accelerate Implementation of the 2030 Agenda for Sustainable Development. URL: <https://www.adb.org/sites/default/files/publication/472021/governance-brief-033-sdgs-implementation-2030-agenda.pdf> (дата звернення: 01.06.2021)
7. Reddy P.S. Localising the sustainable development goals (SDGs). URL: https://knowledge.uclga.org/IMG/pdf/reddy_localising_2016.pdf (дата звернення: 01.06.2021)
8. Semenenko I., Halhash R., Yevhen I. Role of International Organizations in Promoting Sustainable Development in Conflict-Affected Regions: Case of Luhansk Region in Ukraine. URL: https://www.researchgate.net/publication/337670632_Role_of_International_Organizations_in_Promoting_Sustainable_Development_in_Conflict-Affected_Regions_Case_of_Luhansk_Region_in_Ukraine (дата звернення: 01.06.2021)
9. United Nations Conference On Trade And Development. Achieving The Sustainable Development Goals. URL: https://unctad.org/system/files/official-document/aldc2018d4_en.pdf (дата звернення: 01.06.2021)
10. World Bank Group. The World Bank Group's Twin Goals, the SDGs, and the 2030 Development Agenda. URL: <https://www.worldbank.org/en/programs/sdgs-2030-agenda> (дата звернення: 01.06.2021)
11. World Trade Organization. The WTO and the Sustainable Development Goals. URL: https://www.wto.org/english/thewto_e/coher_e/sdgs_e/sdgs_e.htm (дата звернення: 01.06.2021)

References.

1. Novakova, O.V. (2013), "The role of international non-governmental organizations in the implementation of the concept of sustainable development", available at: https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwid5s-x6vPwAhXJg_0HHVt4C2sQFjAIegQICxAE&url=http%3A%2F%2Fnbuv.gov.ua%2Fj-pdf%2FPolzap_2013_7_4.pdf&usg=AOvVaw0ugKOLSe_UQSfiEh6-Lcus (Accessed 01 June 2021).

2. Kharchuk, O.O. (2017), "Sustainable development at the present stage of international relations". *Chasopyi Kyivskoho universytetu prava*. № 4. P. 272-277
3. Busumtwi-Sam, J. (2009), International Cooperation In Sustainable Development, available at: <https://www.eolss.net/sample-chapters/c16/E1-50-01-00.pdf> (Accessed 01 June 2021).
4. Friedman, E. and Gostin, L. (2016), The United Nations Sustainable Development Goals: Achieving the Vision of Global Health with Justice, available at: <https://scholarship.law.georgetown.edu/cgi/viewcontent.cgi?referer=https://www.google.com/&httpsredir=1&article=2790&context=facpub> (Accessed 01 June 2021).
5. International Monetary Fund (2021), IMF and the Sustainable Development Goals, available at: <https://www.imf.org/en/About/Factsheets/Sheets/2016/08/01/16/46/Sustainable-Development-Goals> (Accessed 01 June 2021).
6. Oosterhof, P. (2018), Localizing the Sustainable Development Goals to Accelerate Implementation of the 2030 Agenda for Sustainable Development, available at: <https://www.adb.org/sites/default/files/publication/472021/governance-brief-033-sdgs-implementation-2030-agenda.pdf> (Accessed 01 June 2021).
7. Reddy, P.S. (2016), Localising the sustainable development goals (SDGs), available at: https://knowledge.uclga.org/IMG/pdf/reddy_localising_2016.pdf (Accessed 01 June 2021).
8. Semenenko, I., Halhash, R. and Yevhen I. (2019), Role of International Organizations in Promoting Sustainable Development in Conflict-Affected Regions: Case of Luhansk Region in Ukraine, available at: https://www.researchgate.net/publication/337670632_Role_of_International_Organizations_in_Promoting_Sustainable_Development_in_Conflict-Affected_Regions_Case_of_Luhansk_Region_in_Ukraine (Accessed 01 June 2021).
9. United Nations Conference On Trade And Development (2021), Achieving The Sustainable Development Goals, available at: https://unctad.org/system/files/official-document/aldc2018d4_en.pdf (Accessed 01 June 2021).
10. World Bank Group (2021), The World Bank Group's Twin Goals, the SDGs, and the 2030 Development Agenda, available at: <https://www.worldbank.org/en/programs/sdgs-2030-agenda> (Accessed 01 June 2021).
11. World Trade Organization (2021), The WTO and the Sustainable Development Goals, available at: https://www.wto.org/english/thewto_e/coher_e/sdgs_e/sdgs_e.htm (Accessed 01 June 2021).

Стаття надійшла до редакції 02.06.2021 р.